

МАРКО ГАНЧЕВ
ПАМЕТНИК НА НЕЗНАЙНИЯ
ГРАЖДАНИН
РАЗКАЗ НА СКУЛПТОРА

chitanka.info

*Изваях доста нещо, обаче ще премина
в безсмъртието с тоя безформен куп от глина.*

*Пространственият образ на нищото това е!
Едва ли друг ще може след мен да го извае,*

*тъй както преди мене не го е сторил друг.
Не се постига лесно това дори и тук,*

*в земя древнокултурна, където комбайнера
току изравя бюста на някоя Венера.*

*Аз нищото изваях. Елате по към мен,
ако ви интригува подобен феномен.*

*Постигнах го случайно — страничен резултат,
когато правех нещо за родния си град*

*(и той, градът самият, така страничен впрочем
на картата, че няма защо и да го сочим).*

*Потрябва им украса за новия им парк,
но тъй като си нямат ни местна Жана д'Арк,*

*ни Бонапарт, дошла им приличната идея
не друго да изваят на входната алея*

*до малкото фонтанче, а фигурата кротка
на гражданин редовен, излязъл на разходка*

*с надеждата, че може в прохладните алейки
прохлада да облъкне и нервните му вейки.*

*Започнах да го правя и то със много хъс,
материя и мисъл лепейки къс по къс:*

*че както е достоен един незнаен воин
за паметник, така е за паметник достоен*

*и гражданинът, който умира също честен,
а при това по-дълго живее неизвестен.*

*Добре излезе — вярвам на двама-трима души
и на четвърти, който не спираше да муши*

*ръцете си през моите — похвално да ме тупа,
мой състудент, с когото в една и съща група*

*били сме, та го зная, че има вкус и пипе.
Веднъж пристига съдържан, макар че пак ме щипе:*

*— Комисията, братче, за теб се свиква утре,
недей така да гледаш като котак към кутре,*

*а виж какво ще черпиш — излезе ти късмета,
че аз съм председател, ей заповед от кмета.*

*Хорото аз ще водя за твоето добро.
Познаваш ли играта на правото хоро?*

*Подскача се надясно, подскача се наляво
така, че общо взето хорото става право.*

*— И аз ли съм момата, която ще я щипят?
— Внимателно ме слушай къде ти куца типът!*

*— Че как ще куца — викам, — ти нали го хареса?
— Но частно, а сега е държавен интереса!*

*Край устните му има едни скептични гънки,
за тях ще си пасувам — тез работи са тънки,*

*обаче той самият е трътлест и дебел.
На гражданина днешен това ли е модел?*

*Притискан от живота, а падне ли му, лапа.
И ти се смяташ хитър — ще отразиш етапа?*

*— Това е статистично измерен среден ръст,
не бива да го правя по-дълъг, ни по-къс.*

*— Типично за твореца не е това, което
на всички пред очите се шири в битието,*

*а зърното, което едва-едва кълни,
но то ще дава хляба на бъдещите дни!*

*Теория си учил, защо надаваш писък
на практика? Да кажем, че таткото е нисък,*

*детето му обаче расте с една глава
от него по-високо, отричаш ли това?*

*В съгласие му кимам с кратуната си ниска:
— Ще го източа малко, щом толкоз ти се иска.*

*— Не може малко, щото телесната му стройност
нали ще отразява душевната му стойност!*

*Струговай го да бъде значително по-фин.
— Добре де, ще го имаш по-фин и от делфин.*

*Отпращам го набърже, изпадам в криза нервна,
при статуята тичам, замахвам да я перна*

*като Буонароти нещастния Мойсей,
обаче по-свирепо, но чувам глас: „Недей!“.*

Изглежда, че не беше отвънка тоя глас,

а вътре в мене, в него, или пък вътре в нас.

*Разбрах какво да правя с нещастния модел:
ще трупам още глина — да стане по-дебел,*

*а утре ще я смъкна, но пред самото жури
и то ще го приеме в предишните контури.*

*Почти додето съмна, лепих, лепих, лепих.
Понесе ли? Понесе! Поне се извиних:*

*— Ех, гражданино среден, ти среден си страдалец,
пък аз ти трупнах бреме на цял неандерталец,*

*обаче още утре, и то в конкретен смисъл,
а не в абстрактен смисъл, при който ставаш кисел,*

*това излишно бреме от тебе ще се снее,
отново ще се радваш на средното си бреме.*

*Додето му говоря, ей журито пристига.
Останалите — важни, а моят само мига,*

*обаче късно, както се мига под лавина.
Един през друг мъдруват: — Свалете малко глина!*

*— Типичното изобщо... Телесната му стройност...
— Частичното изобщо... Духовната му стойност...*

— Съгласен съм — отвъръщам. — Така е, няма спор.

И кимам ли им, кимам — същински командор.

*Започвам да отлепвам, а то задача лека,
зер глината от снощи не беше само мека,*

а беше още топла. Така със поглед топъл

и журито ме гледа, дори надава вопъл

*от чист възторг, когато започвам с много хъс
излишното да хвърлям на пода къс по къс:*

*— От себе си го късаш, разбираме те, брат,
макар и простосмъртни дейци на тоя свят,*

*а не творци, и ние от себе си каквото
потребно е, дерем го, щом иска обществото...*

*Към мястото си в парка творбата ми замина.
При мене пък остана ей тоя куп от глина.*

*За никаква изложба във никакъв салон
не я държса, държса я да бъде еталон.*

*Когато се наложи — не дай си боже, може —
от глина да ни вае повторно дядо Боже,*

*да види колко глина в количество излишно
е сложил върху своето творение предишно,*

*да вземе дядо Господ до грам да я претегли —
везни си има горе в съзвездията негли —*

*поука да си вземе и ваейки ни, нека
излишна глина вече не слага връз човека...*

1981

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.